

Sao in Belgio aliisque nonnullis Provinciis, magistratus Regios, etiam post Synodum Tridentinam, hac auctoritate usos; sed illud certum, id fieri nequaquam posse, nisi Judices Ecclesiastici notorie sua auctoritate, in oppressionem subdi-

torum, & turbationem Reipublice, abutantur; quemadmodum supra tit. 10. cap. 4. ostendimus, ubi de Appellationibus tamquam ab abusu egimus.

TITULUS XII. De Exemptione à Jurisdictione Ordinariorum.

CAPUT I.

Qualiter Monachi primitus subiecti fuerint Episcopis.

- 1 Monachi primitus fuerunt mere laici.
2 Plane à Clericis distincti, nec disciplina Clericali, sed Laicali subieciuntur.
3 Monachus in crimen prolapsus ut Laicus puniebatur.
4 Etiam poenitentia publica subdebatur.
5 Cum reliquo populo Ecclesias Parochiales frequentabat.
6 Distinctio Monachorum & Clericorum probatur testimonio S. Hieronymi.
7 Primis saeculis Monachi non magis quam reliqui Laici Episcopis subieci fuerunt.
8 Saeculo 5. specialiter Episcopis subieci ceperunt.
9 Id primis Synodo Calchedonensi suggestit Marcianus Imp.
10 Suggestio Marciani assensu Synodo Calchedonensis, Monachos Episcopis subieciens.
11 Ratio hujus subiectionis.
12 Disciplinam à Synodo Calchedonensi inductam probavit Justinianus Imp.
13 Hac Monachorum subiectione apud Graecos generaliter probata.
14 Placuit & Latinis.
15 Decretum Synodi Aurelianensis I. de hac Monachorum subiectione.
16 Conforme Decretum Concilii Epavesensis.
17 Item Synodi Aurelianensis II.
18 Quibus confirmat Arelatense V.
19 Et penè infiniti alii Canones remissive.
20 Conformiter ad hos Canones respondit Bonifacius VIII. de jure communi Monasteria subieci Ordinariis.
21 Hac restituta à Canonistis pro regula recepta.

His quae de Monachorum instituto vindicantur ratione S. Augustinus lib. 1. De Moribus Ecclesiae Catholicae cap. 3. Cassianus Colat. 18. cap. 4. (quorum verba parte 1. tit. 24. cap. 1. relata sunt) aliique Monachorum Patres scripserunt, manifestum est, Monachos ex suo instituto de sorte & genere laicorum esse; atque à reliquis fidelibus laicis distinctos penes solam perfectiorem vitae rationem, & majorem & arctiorem à mundi tumultibus ac saecularium hominum conversatione separationem.

II. Quare & Monachorum institutum, ab instituto Clericali omnino separatum & distinctum esse nemo Veterum dubitavit: ipsosque Monachos non disciplinae Clericali, sed laicali subiectos fuisse constat.

III. Si Monachi in crimen incidissent, non poenam suspensionis aut depositionis, quae erat poena propria Clericis; sed poenam excommunicationis, quae laicorum erat, subibant; uti constat ex Canone 2. & 8. Calchedonensi, Can. 82. Trullano aliisque multis.

IV. Patrum disciplina Clericum in crimen prolapsum à publica poenitentia eximebat, ne scandalum in populo generaretur, & Clericalis Ordo vileceret; at Monachus non secus ac quisvis de populo eidem subdebatur, uti constat ex S. Leone, qui ad Rusticum Episcopum Narbonensem scribit c. 12. Propositum Monachi proprio arbitrio aut voluntate susceptum, deserti non potest absque peccato. Unde qui relicta singularitatis professione, ad militiam vel nuptias devolutus est, publica poenitentiae satisfactio purgandus est. Plura in hanc rem videri possunt apud Molinum lib. 6. De Administr. Sacram Poenit. cap. 13.

V. Scitur quoquo Monachos tamquam laicos cum reliquo populo ad Ecclesias Parochiales primitus convenisse, ut ibidem sacris Mysteriis participarent, uti ex S. Athanasio in Apologia pro fuga sua, Paladio in Historia Lusitana in vita S. Apollo cap.

52. aliisque tam clarè eruitur, ut sine ulla hesitatione scribat Morinus loco citato lib. 2. cap. 17. num. 12. quod "Monachi, omnes si in urbibus, aut non longe ab us ipsos versari oportebat, ad Ecclesiam unam cum caetera plebe, loco tamen primo ut nobilior Dominici gregis portio secluri conveniebant.

VI. Denique notum est illud S. Hieronymi apud Gratianum Caus. 16. q. 1. Can. 6. "Alia causa est Monachorum, alia Clericorum. Clerici pastunt oves, ego pastor, illi de Altario vivunt, mihi quasi infactuosa arbori securis ponitur ad radices, si munus ad altare non defero.

VII. Cum igitur Monachi non de Clericorum, sed laicorum sorte essent, etiam Episcopis non aliter, quam reliqui laici subdebantur: nec in ipsos majorem, quam in caeteros laicos auctoritatem primis saltem saeculis Episcopi habuisse videntur: nec Canon aliquis reperitur, qui eos primis illis saeculis speciali ratione Episcopis subieci: aut aliquam nominatim in Monachos auctoritatem Episcopis dederit. Quapropter per tria illa saecula nec quidquam de Monachorum à potestate Episcoporum exemptione aut immunitate legitur; sed Episcopis quemadmodum totius populi, ita & Monachorum sibi subiectorum Pastorem sollicitudinem, & curam paternam gerebant: ipsique Monachi Episcopos tamquam suos Patres spirituales, & Dispensatores mysteriorum Dei colebant, & reverebantur: caeterum tamquam laici legibus & potestati Principum & Magistratum saecularium subieciabantur.

VIII. Verum cum multiplicato Monachorum numero, & per varias regiones exiretis Monasteriis, ipsi Monachi à reliquo populo externo vitae genere magis continuo distingui, & insuper Ecclesiasticis negotiis, ac Ecclesiae regimini se immiscere ceperunt, visum fuit, Monachos, tamquam à reliquo populo singulariter vendendi ratione sejunctos, & Deo ac religioni specialiter consecratos, Episcopis amplius subieci; ipsique Episcopis in Monachos & Monasteria ampliorem auctoritatem attribuerent.

IX. Id primum in Synodo Calchedonensi à piissimo Imperatore Marciano suggestum fuit, Legitur enim Actione sexta ejusdem Synodi, Imperatorem ad Sanctam Synodum dixisse: "Quaedam capitula sunt, quae ad honorem vestrae reverentiae vobis servavimus, decorum esse judicantes, à vobis hac regulariter potius formari per Synodum, quam nostram lege sanciri.

Primum inter haec ab Imperatore suggesta Capitula erat: "Eos qui verè & sincerè solitariam arripunt vitam debito honore dignos judicamus. Quoniam verò quidam sub praetextu solitariae vitae & Ecclesiarum & communis perturbant causas; placuit nullum quidem aedificare Monasterium praeter voluntatem Episcopi civitatis, neque in possessione praeter domini possessionis. Eos verò Monachos, qui per singulas civitates sunt atque provincias, subieci Episcopo, & quietem amplecti, & intendere solum jejunio & orationi, & neque Ecclesiasticis, neque publicis importunis rebus existere; nisi forte jubeatur eis propter necessariam causam ab Episcopo civitatis. Sed neque potestatem habere Monachos suscipiendi in Monasteriis suis servos aut inscriptitios praeter voluntatem dominorum.

X. Huic Capitulo à Marciano suggesto respondit Can. 4. ejusdem Concilii, qui his verbis expressit legitur ex versione Gentiani Herveti: "Qui verè & sincere Monasticam vitam aggrediuntur, digni conveniunt honore habeantur. Quoniam autem nonnulli Monachico praetextu utentes, & Ecclesias, & negotia civilia perturbant, & temere,

merè, citra ullam discriminis rationem, in urbibus circumstantes, quin etiam Monasteria sibi constituere studentes, visum est, nullum usquam aedificare nec constituere posse Monasterium, vel oratorium domum praeter sententiam ipsius civitatis Episcopi: Monachos autem, qui sunt in una, quaque Regione & civitate, Episcopo subieci esse, & quietem amplecti, & soli jejunio & orationi vacare, in quibus ordinati sunt locis fortiter perseverantes, nec Ecclesiasticis, nec saecularibus negotiis se ingerere, vel communicare propria relinquere Monasteria, nisi quandoque à civitatis Episcopo eis permittum fuerit nullum autem in Monasteriis servum recipi, ad hoc ut sit Monachus, praeter voluntatem sui domini. Eum autem qui hanc nostram definitionem transgreditur, definitus esse excommunicatum, ne nomen Dei blasphemetur: civitatis autem Episcopo oportet eam quam par est Monasteriorum curam gerere.

XI. Si articulus à Marciano Imp. Synodo suggestus, & Canon Synodi illi responderis expendatur, manifestum apparebit, specialiter Monachos, licet non in sortem Clericorum allectos, Episcopis subieci voluisse Marcianum, & huic consentientes Synodi Calchedonensis Patres; idque hac praecipue ratione, ne per Monachos Ecclesiae perturbarentur, ipsique Monachi cura & sollicitudine speciali Episcoporum quiete in suis Monasteriis jejunio & orationi juxta vocationem suam vacarent.

XII. Disciplinam hoc Canone ad suggestionem Marciani expressam, tam Interpretatores suis Legibus, quam Ecclesia à suis Canonibus firmarunt, & frequentissime renovarunt.

Et quidem Justinianus Imperator non tantum sancivit Novella 67. nullum Monasterium aedificari, antequam civitatis Episcopus orationem in eo faciat, & crucem figat; sed insuper Novella 123. cap. 2. statuit: "Si quis contra Clericum aut Monachum, aut Diaconum, aut Monasterium aut Altitiam habeat aliquam actionem, adeat prius sanctissimum Episcopum, cui (aut) horum unusquisque subiaceat.

XIII. Licet hic Monachus à Clerico distinguatur, nihilominus utrumque Episcopo eatenus subieci videmus, ut utriusque iudex Episcopus constituatur; unde & generaliter ex Nomocanone Graecorum dicitur in L. 40. Cod. De Episcopis & Clericis. "Monasteria degunt seculentur sub Episcopis territoriorum sitorum, & Abbatum quidem curam gerunt Episcopi, Monachorum verò Abbates.

XIV. Similiter per occidentem haec Episcoporum in Monachos & Monasteria auctoritas, horumque obediendi necessitas admodum placuit & generaliter recepta ac probata fuit.

XV. Patris à celebrata Synodo Calchedonensi habita Synodus Aurelianensis I. statuit Can. 7. "De Abbatibus, & in Religionis professione vi veritatis, ne sine discussione, & commendatiis Episcopi ad Dominos sive Reges accedere praesumant." Deinde Can. 21. ut Abbates pro humilitate Religionis in Episcoporum potestate consistant, & si quid extra Regulam fecerint, ab Episcopis corrigantur, qui semel in anno, in loco ubi Episcopus elegerit, accepta vocatione conveniant: Monachi autem Abbatibus omni se obedientias devotione subiciant." Apud Gratianum Caus. 18. q. 2. Can. 16.

XVI. Concilii Epavesensis anno 517. Can. 8. Abbates prohibentur res Monasteriorum sine consensu Episcopi vendere. Et Can. 19. dicitur: "Abbas si in culpa reperitur, & innocentem se asserens, ab Episcopo suo noluerit accipere satisfactionem, ad Metropolitanum iudicium deducatur. Quid evidenter Episcoporum in Abbates & Monachos auctoritatem probare possit?

XVII. In Synodo Aurelianensi II. anno 533. Can. 31. statuitur: "Abbas qui Episcoporum praeccepta despiciunt, ad communionem nec penitus admittantur, nisi consuetudinem susceptam humilitate deponant." Hac subiectionis nota major nulla dari posse videtur.

XVIII. Et Arelatense Concilium V. Can. 2. generaliter definit, ut "Monasteria vel Monachorum disciplina ad eum pertineat Episcopum, in cujus sunt territorio constituta.

XIX. Infiniti penè sunt Canones & iam saeculo 9. & sequentibus editi, quibus uno consensu declarantur Concilia, Monachos obedire debere Episcopis secundum Canoniam auctoritatem: quae clausula indubie antiquos Canones, ac praesertim Calchedonensem indicatos & renovatos volvere. Concilia haec citata habentur ordine temporis servato in Repagulo meo Canonico parte 2. cap. 1. regula 1.

XX. Secundum hanc Canonum uniformem definitionem respondit Bonifacius VIII. in Cap. 7. De Privilegiis in 6. Ordinarium super sta jurisdictione in personas Regulares suae Diocesis de jure communi habere fundatam intentionem; atque, quod si qui se exemptum praetendunt, privilegium per se sufficiens, quando solo privilegio se defendunt, vel saltem tale, quod praescriptioni Canonicae causam praestet, cum praescriptionem allegant, non exhibuerint, Ordinarii suae jurisdictione tui possint in eosdem liberè donec de praescriptione Canonica fecerint plenam fidem.

Rationem suae resolutionis addit Pontifex: Cum de jure communi Ordinariorum intentio sit fundata.

XXI. Quam regulam probant ac tuerentur usque consensu Canonistae; eamque post Glossographum fundant in Can. 10. caus. 16. q. 7. ubi ex Concilio Aurelianensi Can. 19. dicitur: "Omnes Basilicae, quae per diversa loca constructae sunt, vel quotidie construuntur, placuit secundum priorum Canonum regulam, ut in ejus Episcopi potestate consistant, in cuius territorio positae sunt." Hinc & illud Glossae communiter à Canonistis probatur: "Ad Episcopum pertinet omnis cura suae Diocesis, tam in Monasteriis, quam aliis Ecclesiis; scilicet de jure communi.

CAPUT II.

Saeculo sexto & sequentibus varia privilegia sive immunitates Monachis concessa fuere, sed salva Canonica & spirituali in Monachos auctoritate.

- 1 Saeculo sexto & sequentibus ceperunt privilegia & immunitates impetrari, ut quieti Monachorum & rerum temporalium conservationi consulerebatur.
2 Variis praetextibus & titulis temporalia Monachorum divertebantur, & eorum solitudo turbabatur.
3 Episcopi certam portionem ex oblationibus qua Monasteriis fiebant praetendebant.
4 Idque non obstante Canone Hierdensi.
5 Jura quadam in Ordinatione Monachorum exigebant.
6 Similiter pro receptione S. Chrispianis & Oles.
7 Item in benedictionibus & institutionibus Abbatum.
8 Hugolino etiam jura praetendebantur in dedicatione & consecratione Ecclesiarum & altarium.
9 In visitatione Monasteria magnis sumptibus gravabantur.
10 Exigebantur insuper jura Synodica & Cathedralica.
11 Episcopi sibi attribuebant jus constituendi Abbates.
12 Nec non peragendi officia publica cum concursu populi in Ecclesiis Monachorum.
13 Privilegia & immunitates saeculo 6. & sequentibus haec jura demandat respiciebant.
14 Probatur ex responsu S. Gregorii ad querelas Monachorum Casselenses.
15 Item ex litteris ejusdem Pontificis ad Vigilum Episcopum Arelatensem.
16 Idem expressit S. Gregorius in Epistola ad Fortunatum Episcopum Neapolitanum.
17 Expressit in litteris ad Abbatissam Massiliensem.
18 Apud Gratianum praefertur Canones pro immunitate Monasteriorum constati partim ex Epistola S. Gregorii, partim ex fide Concilio Romano.
19 Quis genuitus horum Canonum sensus; & unde desumendus;
20 Sanctus Gregorius providit quieti Monachorum non detrahendo auctoritati spirituali Episcoporum.
21 Eandem fuisse scopum privilegiorum quae circa ea tempora indulta sunt; probat Formula privilegii à Marcuso Monacho exarata.
22 Praefatio Episcopi elargientis privilegium in hac formula expressa.
23 Episcopus dicit omnia exprimenda quae ab Episcopo & Monachis mutuo respectu sunt observanda.

- 24 Primus articulus hujus formula spectat immunitatem à juribus in Ordinatione exigis tunc solitis.
- 25 Secundus immunitatem à juribus in consecratione altaris.
- 26 Tertius indulget Monachis liberam Abbatis electionem.
- 27 Quartus preseruat omnia Monasteria oblata ipsorum Monachorum usus & dispensationi.
- 28 Quintus articulus concernit Officia publica seu Missarum solemnium ab Episcopis in Monachorum Ecclesiis non peragendi sine eorum consensu.
- 29 Sextus vetat Monasteria sumptibus gravari ab Episcopis dum Officia divina in Monasteriis peregerunt.
- 30 Clausula hujus articuli subiecta Canonice Episcoporum in Monachis auctoritatem conservans.
- 31 Formularia Marculfi continens privilegia quod datum dicitur saeculo 7. Monasterio S. Dionysii.
- 32 Est plura alia privilegia Monasteriis Gallicanis concessa.
- 33 Privilegia eligendi Abbatem præcipue petebantur ad excludendos Abbates commendatarios & seculares.
- 34 Privilegia ad conservationem temporalium & juris eligendi permissa probatur ex privilegio dato Capitulo Harlebecano.
- 35 Item ex privilegio concessio Abbati Grimbergenfi.
- 36 Simile est privilegium datum Abbati Tongerenfi.
- 37 Privilegia hæc auctoritatis spirituali Episcoporum non officiebant.
- 38 Lex allegatis privilegiis sufficienter loquitur quodam esse suppositiva.
- 39 Apud Græcos non permittitur in fundacione Monasteriorum detrahi auctoritatis spirituali Episcoporum.

I. Circa saeculum sextum & sequentia passim Fundatores privilegia & immunitates Monasteriis à se fundandis aut fundatis postulari & impetrare cœperunt: non quidem ut Canonicam Episcoporum in Monachos aut Monasteria auctoritatem excluderent, aut violarent, sed ut quieti Monachorum, ac conservacioni disciplina Regularis, nec non rerum temporalium, quas in Monachorum & pauperum necessitates obtulerant, consulerent.

II. Notum quippe est, circa hæc tempora non tantum Potestates seculares, sed & nonnullos Episcopos, variis prætextibus & speciosis in speciem titulis, Monachorum quietem, ac disciplinam Regularem cœpisse turbare; & temporalia Monasteriorum in suos usus vindicare; ut saeculo septimo deplorat Concilium Toletanum IV. *Can. 51.* dicens: "Nuntiatum est præfenti Concilio, quod Monachi Episcopali imperio servili operi mancipentur & jura Monasteriorum contra Statuta Canonum illicita præsumptione usurpentur; ita ut penè ex Cœnobio possessio fiat, atque illustris portio Christi ad ignominiam servitutemque perveniat. Quapropter monemus eos qui Ecclesiis præsunt, ut ultra talia non præsumant: sed hoc tantum sibi in Monasteriis vindicent Sacerdotes, quod præcipiunt Canones id est, Monachos ad conversationem sanctam præmonere, Abbates aliaque officia instituire, atque extra Regalam facta corrigere. Quod si aliquid in Monachis Canonibus interdictum præsumperint, aut usurpare, quidpiam de Monasterii rebus tentaverint, non deeri illis sententia excommunicacionis, qui se deinceps nequaquam sustulerint ab illicitis.

Et rursus saeculo octavo coqueritur Concilium Toletanum IX. *Can. 2.* quorundam Episcoporum aviditate & incuria in horrendam incidisse ruinam; ideoque necesse fuisse, eorum infaurandorum curam Fundatoribus & Patronis committi. Vide *Canonem 32. caus. 16. q. 7.* qui ex citato Canone Toletano desumptus, & cujus verus sensus ex integro illo Canone hauriendus est.

III. Varii autem prætextus & tituli fuerunt, quibus Episcopi & temporalia in usus suos derivarent, & disciplinam per regulas Monachorum institutam turbarent.

Imprimis, cum Episcopi certam portionem secundum famosam proventuum Ecclesiasticorum divisionem (de qua actum est *parte 2. tit. 32. cap. 6.*) ex rebus Ecclesiæ haberent, eandem quoque ex oblationibus, quæ Monasteriis sibi subiectis fiebant, prætebant.

IV. Decretum quidem legitur sub initium seculi sexti *Canon. 3.* Synodi Ilerdensis apud Gratianum *caus. 16. q. 1. Can. 34.* ut "ea quæ in jure Monasterii de facultatibus offeruntur,

in nullo Diocesana Lege ab Episcopo contingantur; sed præterquam, quod neciatur, an hic Canon executionem plenam obtinuerit, illud certum est, hoc Synodi Ilerdensis Decretum extra Provinciam Tarraconensem, in qua Synodus habita fuit, non obligasse aut receptum fuisse: præsertim, quia in ipso Canone satis insinuat, singulari jure id esse statutum.

V. Præterea cum saeculo septimo & sequentibus à Monachis plures ad sacros Ordines præsentari inciperent, Episcopi eos ad oblationes aliquas faciendas constrigebant; easque tamquam quædam jura sibi debita asserbant; prætextentes exemplo Orientalium, de quibus scribit Balsamon, quod dicerent, non esse mercedem Ordinationis, quod alimentorum gratia Pontifici datur. Quamvis hæc exactiones, ut & eas quas Archidiaconi aut Canonici ab instituendis, aut recipientibus ad possessionem tamquam quædam jura exigere consueverunt, Ecclesia numquam non fuerit detestata (ut supra *parte 2. tit. 26. cap. 2. & tit. 30. cap. 1.* ostensum est) eliminare tamen non potuit; quemadmodum ex iteratis sæpius adversus eas Decretis patet.

VI. In sacri Christifatis aut Olei receptione à Monachis jura quædam exigebantur ab Episcopis eorumve ministris; & quamvis hujusmodi exactiones tamquam de Simonia & turpi quaestu ut minimùm suspectas, iteratis Conciliorum Decretis essent proscriptæ, nihilominus quia tamquam quædam jura inoleverant, uls earum eradicari non potuit; sed speciali privilegio adversus hæc aliaque similia tueri se Monasteria debuerunt; ipsique Fundatores in ipsa fundacione impetrarunt.

VII. In Abbatum benedictionibus aut installationibus jura quædam vulgò *Enthronistica*, Episcopi, & Archidiaconi eorumve ministri prætebant: eaque tamquam jura quædam sibi longo usu & consuetudine debita & probata asserbant & rigorose exigebant. Hæc exactiones sæpius similiter per Synodorum atque Pontificum Decreta reprobata sicut; sed tamen ut ab his penitus abstinerent, Episcopis, Archidiaconis aliaque Ecclesiæ Ministris persuaderi non potuit; sed ea inter sua jura numerare & tamquam talia expetere perrexerunt.

VIII. Non minùs frequentes, nec minùs inolita erant exactiones, quas & nomine *jurium* palliarunt, in consecratione Altarium, & Ecclesiarum dedicatione (ut ex frequenti earum reprobacione constat) quibus & Monasteriorum facultates sibi Episcopi eorumque Officiales attrahebant.

IX. Jultum esse, ut Episcopo visitanti victualia dentur supra *parte 1. tit. 7. cap. 2.* diximus; sed notum est, quam gravia sæpe onera, prætextu horum victualium subditis suis, & Ecclesiis Episcopi aliaque Ecclesiarum Prælati imponerent. Cumque Episcopi ex Auctoritate per Canones sibi datâ, Monasteria, non secus atque alias Ecclesias, visitare possent, quàm graves & excessivos frequenter sumptus hinc Monasteria ferre deberent.

X. Nec tantum visitacionis jura; sed insuper *Synodica*, id est quæ à Presbyteris ad Synodum accedentibus exigebantur; item *Cathedratica*, in honorem sive recognitionem Cathedrae seu superioritatis & eminentiæ solvabantur aliaque similia, de quibus in *Cap. 16. De Officio Ordinarii*, à Monasteriis exigebantur.

XI. Juxta regulas Monasticas, ac signanter S. Benedicti Abbatis Monachorum à Monachis eligendus est, uti supra *parte 1. tit. 31. cap. 8.* notavimus: ac successu temporis, Episcopi ex auctoritate sibi in Monasteria competente, Abbatum electionem & ordinationem Monachis ademerant, & sibi attribuerant: & quidem ut vel facilius res monasteriorum in suum usum converterent, aut pro arbitrio disponerent, nonnulli propinquos suos & consanguineos Monasteriis Abbates præficebant; uti testatur Concilium Toletanum X. *Can. 3.* quo ejusmodi Abbatum institutio irrita declaratur, & Episcopus ob id annua seu annali excommunicacioni subjicitur. Ut ergo electio Abbatum Monachis ad præscriptum regulæ libera relinquere, Fundatores quasi per privilegium impetrabant.

XII. Ulterius credebant Episcopi vi suæ in Monasteria auctori-

auctoritatis, sibi liberum esse quoties vellent ad Ecclesias seu Oratoria Monachorum accedere, ibique publica Officia Divina cum magno populi concursu peragere. Cum autem hujusmodi populi concursus, Monachorum solitudinem, nec non disciplinam Monasticam turbarent, solliciti fuere Monachi & eorum Fundatores, ne per similes publica Officia in eorum Ecclesiis fierent; sed ipsorum Ecclesiæ seu oratoria solis Monachis deservirent.

XIII. Si quis expendat privilegia seu immunitates quæ à saeculo sexto usque ad saeculum undecimum aut duodecimum Monasteriis indulta leguntur, vix aliud in iis reperiet concessum, quàm immunitatem à præsentis juribus supra recensitis, liberam Abbatis electionem, & quæ ad conservandam Monachis quietem & solitudinem nec non Monasticam disciplinam conducere videbantur: salva interim Episcoporum spirituali jurisdictione in Monachos & Abbates.

XIV. Conquesti fuerant apud S. Gregorium Monachi Castellenses, quod Episcopus Scyllitanus (in cujus civitate hoc Monasterium erat exstructum) quædam in suo Monasterio vellet inducere, contra ea quæ à prædecessoribus suis promissa & longâ consuetudine servata erant. Præterea questi fuerant Monachi, Episcopum quædam de Monasterio sub Xenii quasi specie abstulisse. Ad has Monachorum querelas scribit ad Episcopum S. Gregorius *lib. 7. epist. 33. in arch. 1.* in primis, ut si quid indecenter recolat accepisse, sine dilacione restituat; "ne (ait) avaritiæ te graviter culpa redarguat, quem largum erga Monasteria magis debuerat sacerdotalis munificentiæ demonstrare.

Deinde concludit: "Servatis itaque omnibus, quæ à tuis, si cut diximus, prædecessoribus promissa sunt ac servata curæ, tux sit circa actus ac vitam consistentium illic Monachorum te vigilantem insistere: & si quempiam illic pravè conversari, aut in aliquam immunditiam, quod absit, culpam invenis incidisse, districta ac regulari emendacione corrigere. Nam sicut ab iis quæ incongruè usurpantur, fraternitatem vestram volumus abstinerere, ita in his quæ ad disciplinæ rectitudinem vel animarum custodiam pertinent, esse sollicitam, modis omnibus admonemus.

Sic itaque voluit Monachorum vexacioni occurrens, eorum jura illibata servari, ut tamen Canonica etiam Episcopi auctoritas integra servaretur.

XV. Scribit quoque idem Sanctus Pontifex Vigilio Episcopo Arelatenfi *lib. 7. epist. 116.* quod Childebertus Francorum Rex intra muros Arelatenfis civitatis Monasterium viorum constituit, quædam ibidem pro habitantium sustentatione concessit. Cujus (ait) ne voluntas unquam ducere, tur in irritum, & ea quæ pro quiete Monachorum disposita fuerant turbarentur, quæque contulit in jure ejusdem Monasterii, epistolis suis Apostolica petiit auctoritate firmari: hoc quoque suæ petitioni subjungens, ut eidem Monasterio tam in dispositione rerum, quam in ordinatione Abbatum quædam pariter privilegia largirentur.

Post hæc significat, hæc Regis postulata tamquam æquitate consona à suo Prædecessore fuisse probata, concludens hæc ad Episcopum exhortacione: "Fraternitas ergo vestra ita se in custodiendis eis exhibeat, quatenus & omnem occasione in quietudinis excludat, & aliis hæc operari suadeat, dum se in custodienda defuncti piissima voluntate, sollicitam, ut decet, exhibuerit & devotam.

XVI. Hic rursus manifestum est, privilegia à Fundatoribus postulata unice ad conservationem rerum temporalium & quietis malorum collimasse: quod & significat *lib. 7. epist. 15. in arch. 2.* scribens Fortunato Episcopo Neapolitano, eundem exhortans, quatenus ad Monasterium ibidem constructum, cum Abbas postulaverit, ingravanter accedat, venerandæ solemnium dedicationis impendens. Et quoties necesse fuerit, à Presbyteris Ecclesiæ tuæ in loco sancto deservientibus, celebrentur sacrificia veneranda Missarum; ita ut in eodem Monasterio nec fraternitas tua, nec Presbyteri, præter diligentiam disciplinæ, aliquid molestiarum inferant, aut si quid illic pro diversorum devotione commoditatis accesserit, sibi

Van Espen *Jur. Eccl. P. III.*

existiment vindicari, cum Monachis in eodem loco deservientibus debeat proficere quidquid à fidelibus offerri contigerit.

Vult ergo S. Gregorius, ut nihil molestiarum Monachis ab Episcopo ejusve Presbyteris inferatur, nihilque de rebus temporalibus vindicetur, salva tamen *diligentia disciplina*, quam debet Episcopus circa Monachos adhibere. Fragmentum epistolæ jam pridem relatæ extat in *Cap. 1. De Statu Monachorum.*

XVII. Ex his intelligi potest, quod privilegia Monasteriis indulta tenderent, quidque comprehenderent, quod tamen luculentius expressit in *epist. 12. lib. 6.* quæ inscribitur *Respecta Abbatis de Gallis Massiva*, ubi scribit se ad postulacionem Fundatorum Monasterio, cui hæc Respecta præerat, privilegia quædam indulsisse.

Privilegia autem sunt. Primum, quod "obeunte hujus Monasterii Abbatis, non extranea, sed quam Congregatio de suis elegerit, ordinetur, quam tamen, si digna hoc ministerio judicata fuerit, ejusdem loci Episcopo ordinet.

Secundum privilegium erat: "In rebus autem vel in dispositione Monasterii ejusdem nec Episcopum, neque Ecclesiasticum quemquam aliquam habere decernimus potestatem; sed hæc ad sollicitudinis tuæ, vel quæ post te in eodem loco fuerit Abbatis, curam statim per omnia pertinere.

Tertium exprimitur his verbis: "Die siquidem natalis vel dedicationis prædicti Monasterii, Episcopo illic Missarum, sacra conveniat solemnium celebrare, à quo tamen ita est hoc officium exolvendum, ut cathedra ejus nisi prædictis diebus, dum illic Missarum solemnium celebrat, non ponatur. Quo discendente, similiter etiam cathedra illius de eodem oratorio auferatur. Cæteris verò diebus, per Presbyterum qui ab eodem Episcopo fuerit deputatus, Missarum officia peragantur.

Quid his privilegiis continetur, nisi libera Abbatis electio, rerum temporalium Abbatis concedita dispensatio, & officiorum publicarum per Episcopum ibidem celebrandorum ad certos dies facta restrictio.

Et ne prætextu horum privilegiorum Episcopi auctoritas in corrigendis Abbatis aut Monialium excessibus videretur violata, subjungit Gregorius: "Præterea erga vitam actusque ancillarum Dei sive Abbatis, quæ in supra scripto fuerit Monasterio constituta, Episcopo secundum Dei timorem, sollicitudinem statuimus adhibere; ut si aliquam de illic habitantibus exigent culpa oportuerit ultioni submitti, ipso juxta Sacrorum Canonum vigorem modis omnibus debeat vindicare.

XVIII. Profert Gratianus sub nomine S. Gregorii *Caus. 18. q. 2. Can. 5. & 6.* quædam privilegia Monachis indulta; qui Canones, ac signanter Canon. 5. conflati sunt partim ex epistolis S. Gregorii, partim ex quodam Concilio quod à S. Gregorio habitum fuisse fertur. Verum Concilium illud esse suppositum & commentum otiosi cujusdam Monachi, qui ex variis epistolis Gregorii I. maxime verò ex *epist. 18. lib. 7.* scripta ad Marianum Ravennatensem Episcopum, notavit vir eruditus Franciscus Florensin Commentario ad *caus. 16. & sequentes de Statu Monachorum*, cui & passim eruditi consentiunt, & recenter observavit Auctor Notarum in dictam epistolam S. Gregorii, & fufius Joannes Launojus in Assertionem inquisitionis in privilegium S. Medardi *parte 2. cap. 10. art. 3.*

XIX. Itaque quod genuinum ex S. Gregorio in citatis textibus Gratiani reperitur, desumptum est ex epistolis S. Gregorii, nimirum citata *epist. 18. & epist. 41. & 43. lib. 4.* è quibus & verus Canonum sensus hauriendus est; quod & Correctores advertisse videntur, ad epistolas has pro intellectu Canonum remittendo.

Epistolæ autem si expendantur, apparebit, nihil de Canonica Episcoporum auctoritate subtractum; sed tantum rebus temporalibus, & quieti Monachorum consultum. Unde in *epist. 18.* permittitur, "ut visitandi exhortandique gratia ad Monasterium quoties placuerit, ab ejusdem civitatis Antistite

Ccccc *stite*